

HAKAN SÖKMEN

TARİHİN İHTİMALLER SAHNESİ

Karşılaştıklarında
Ne Konuştular?

Mimar Sinan Shakespeare

Ertuğrul Gazi Machiavelli

Sultan II. Abdulhamid Oscar Wilde

26 Mehmed Celebi Voltaire

Osman Hamdi Bey Nietzsche

hayykitap

Tarihin İhtimaller Sahnesi

Hakan Sökmen

..... / /

Hayykitap - 740
Bize Söylenmeyenler - 58

Tarihin İhtimaller Sahnesi
Hakan Sökmen

Editör: Ebru Olur
Kapak Tasarımı: Ravza Kızıltuğ
Sayfa Tasarımı: Turgut Kasay

ISBN: 978-625-7909-42-6
1. Baskı: İstanbul, Mayıs 2020

Baskı: Yıkılmazlar Basım Yay.
Prom. ve Kağıt San. Tic. Ltd. Şti.
15 Temmuz Mah. Gülbahar Cad. No: 62/B
Güneşli - İstanbul
Sertifika No: 45464
Tel: 0212 630 64 73

Hayykitap
Zeytinoğlu Cad. Şehit Erdoğan İban Sk.
No: 36 Akatlar, Beşiktaş 34335 İstanbul
Tel: 0212 352 00 50 Faks: 0212 352 00 51
info@hayykitap.com
www.hayykitap.com
facebook.com/hayykitap
twitter.com/hayykitap
instagram.com/hayykitap
Sertifika No: 12408

© Bu kitabın tüm hakları
Hayygrup Yayıncılık A.Ş.'ye aittir.
Yayınevimizden yazılı izin alınmadan kısmen veya
tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez,
çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

Tarihin İhtimaller Sahnesi

Hakan Sökmen

İÇİNDEKİLER

BAŞLARKEN... 9

Birinci Bölüm

MİMAR SİNAN & WILLIAM SHAKESPEARE 11

İkinci Bölüm

OSMAN HAMDİ BEY & FRIEDRICH NIETZSCHE 23

Üçüncü Bölüm

II. ABDÜLHAMİD & OSCAR WILDE 43

Dördüncü Bölüm

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA & NICCOLO
MACHIAVELLI 81

Beşinci Bölüm

YİRMİSEKİZ MEHMED ÇELEBİ & VOLTAIRE 117

Hakan Sökmen

Kariyerine, işletme okuyarak başlayan Hakan Sökmen, 10 yıl Türk Alman Perakende Şirketi'nde Yöneticilik yaptı. Sonrasında, Aydın Üniversitesi Mimarlık ve Restorasyon Bölümü'nden "Yüksek Onur Belgesi" ile mezun oldu. Bir yıl, Ayasofya restorasyonunda çalıştı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde "Resim Okuma ve Üslup" eğitimi aldı. Roma'da ve Floransa'da, resim, mimari ve heykeller üzerinde incelemeler yapmak için bulundu. Dinler Tarihi araştırmaları için Kudüs'e giden Hakan Sökmen, burada Osmanlı Eserleri üzerinde araştırmalar yaptı. Tarih, mimarlık ve sanat üzerine yaptığı araştırmalar ve söyleşiler halen devam etmektedir.

“Çok defa düşünürüm, Baki ile Mimar Sinan dost oldular mı?

*Süleymaniye’nin yapıldığı yıllarda Baki yirmi beşle otuz
arasında genç bir molla idi. Bir yıl kadar da Süleymaniye
binalarının inşasına nezaret etmişti. Kim bilir, belki de
Türkçeyi o kadar kudretle bükmesini burada,
nizamını yakından bilmediği bu sanatın göz önünde,
çıldırıncı bir sağlamlıkla yükselişini göre göre öğrenmiştir.”*

Ahmet Hamdi Tanpınar

BAŞLARKEN...

Elinizde bulundurduğunuz bu kitap, aynı tarihlerde yaşamış iki büyük tarihi karakterin muhtemel karşılaşmalarını anlatmaktadır. Süreç ve olayların gelişimi tamamen tarihsel gerçeklere dayanmaktadır.

Kahramanlarımız diyaloglarında, bugüne ulaşan edebi eserlerindeki cümleleriyle hitap etmektedir. Örnek verecek olursak; Mimar Sinan, kaleme aldırıldığı Tezkiret-ül Bünyan adlı eserinde yer alan bir cümle ile soru sorduğunda, Shakespeare Hamlet, Othello ya da Venedik Taciri eserinde geçen bir bölümle cevap vermektedir. Böylelikle, bu eserleri üreten ve tarihe damga vuran insanlar kullandığı kelimeler ile karakterlerini bu kitaba yansıtmışlardır.

Gerçek bilgilerle muhtemel karşılaşmalar, sizi tarih yolculuğuna çıkarıyor...

Birinci Bölüm

MİMAR SİNAN & WILLIAM SHAKESPEARE

Mimar Sinan'ın 1489-1588 tarihlerinde, William Shakespeare'in ise 1564-1616 yılları arasında yaşadığını biliyoruz. Yani William Shakespeare doğduğunda Mimar Sinan Süleymaniye'de Kanuni Sultan Süleyman için türbe inşa ediyordu. Mimar Sinan öldüğünde ise William Shakespeare Romeo ve Juliet'i yazıyordu.

Bu iki önemli dâhi, yaşamlarının yirmi dört yılında aynı güne uyanıp aynı güneşe baktılar...

* * *

XVI. yüzyılın sonlarıydı, Akdeniz'in ortasında yer alan bir ada, birazdan karşılaşacak iki büyük adama mekân olacaktı. Bu adaya kimileri "Kubrus", kimileri "Cyprus", kimileri ise "Kıbrıs" diyordu. Tarih boyunca öyle olaylar görmüştü ki, dünya tarihinin kısa bir özetini oluşturunuyordu sanki.

Mitolojiye göre Aphrodite, yani Venüs'ün doğduğu yerd. Dünya üzerinde güç kimin elindeyse gözünü Kıbrıs'a dikiyordu. Mısır firavunlarını da gördü, Roma imparatorlarını

da... Şimdi ise bu güç Osmanlı sultanlarının eline geçmişti. Kanuni Sultan Süleyman'ın Rodos'u fethetmesinden sonra Venediklilerin düşmanca tutumları artmıştı. Ayrıca adada bir Ortodoks-Katolik çekişmesi vardı. Aynı İstanbul'un fethinde olduğu gibi, Ortodokslar o dönemde, "Latin külâhı görmektense Türk sarığını yeğlerim" diyorlardı. Nitekim öyle oldu. Kanunî Sultan Süleyman Han zamanında, Akdeniz'de stratejik açıdan önemli adalar ve ülkeler fethedilmiş ve bu deniz tamamıyla Osmanlı'nın hâkimiyeti altına girmişti. Fakat Kıbrıs hâlâ Venediklilerin elinde bulunuyor ve burada barınan korsan tekneleri Mısır'a sefer yapan ticaret gemilerine zarar veriyordu.

Kanuni Kıbrıs'ı hedefine koymuş, lakin ömrü vefa etmemişti. Oğlu II. Selim, veliahtlığı zamanından beri adanın fethini aklına koymuştu. Ve nihayet 1571 yılında Sultan II. Selim, Lala Mustafa Paşa'nın komutasında Kıbrıs'ı fethetmişti. Fetihten sonra ada, Osmanlı kültürüne göre yeniden inşa edilmeye başlandı. Adadaki Osmanlı hâkimiyeti, Kıbrıs halkını Venedikliler zamanında yaşanan baskıdan kurtardı. Toprağa bağlı kölelik kaldırıldı. Hristiyanlara mezhep hürriyeti tanındı. Anadolu'dan, çoğunlukla da İçel ve Konya bölgesinden göçmenler getirilerek Kıbrıs'a yerleştirildi.

Şehir merkezlerine pazar alanları, hanlar, hamamlar kuruldu. Adada bulunan iki büyük katedral, camiye çevrildi. Bellapais bölgesinde bir Katolik kilisesi, Ortodoks kilisesine dönüştürüldü. Bu durumun İstanbul'da bile emsali yoktu. Bu yapılar dönüşüme uğrarken, dış alanlarında bulunan Katolik azizlere ait heykeller, İncil'e ait frizler duvardan kazınmadı. Kıbrıs'ta bir camiye girerken Hz. Meryem'in uykuya daldıktan son-

raki ilahi yükselişini anlatan bir ikonun altından geçiliyordu. Bu bilinç, Fatih Sultan Mehmed'in izlerini taşıyor. Yakma, yıkma yerine inancın insanları birleştirme özelliğini yansıtır. Fatih'in "Hoşgörü Fermanı" bu bilincin en güzel örneğiydi.

Bu ferman şöyledir:

"... söz konusu rahiplere ve kiliselerine hiç kimse tarafından engel olunmayıp rahatsızlık verilmeyecektir. Gerek memleketimde duranlara ve gerekse kaçanlara emn-ü aman olsun ki, memleketimize gelip korkusuzca sakin olsunlar ve kiliselerine yerleşsinler.

"Ne ben ne vezirlerim ne de halkım tarafından hiç kimse bunlara herhangi bir şekilde karışıp incitmeyecektir. Kendilerine, canlarına, mallarına, kiliselerine ve dışardan memleketimize getirecekleri kimselere, yeri ve göğü yaratan Allah hakkı için, Peygamberimiz Muhammed Mustafa hakkı için, yedi mushaf hakkı için, yüz yirmi dört bin Peygamber hakkı için ve kuşandığım kılıç için, en ağır yemin ile yemin ederim ki, yukarda belirtilen hususlara söz konusu rahipler, benim hizmetime ve benim emrime itaatkâr oldukları sürece hiç kimse tarafından muhalefet edilmeyecektir."

* * *

Osmanlı'nın Kıbrıs'ı fethetmesinin üzerinden on yıl geçmişti. O dönemde genç bir İngiliz olan William'ın ülkesinde artan veba salgını nedeni ile tiyatrolar kapanmıştı. Yazık ki her üç kişiden biri vebadan ölmekteydi.

Orta Çağ Avrupası'nın en büyük salgınlarından olan veba, ilk olarak VI. yüzyılda ortaya çıkmış ve "Jüstinyen Vebası"

adıyla anılmıştı. XIV. yüzyılda görülen ve “Kara Ölüm (Der schwarze Tod)” diye adlandırılan salgındı.

Veba, Kefe’den (Kırım) gelen Cenevizlilerin 1347 yılında deniz yolunu takip ederek İtalya’ya gelmesiyle Avrupa’ya taşınmıştı ve sonraki yıllarda da salgın deniz ve kara yoluyla Fransa, İspanya, İngiltere, Hollanda, Avusturya ve İskandinav ülkelerine yayılarak bütün Avrupa’yı sarmıştı.

Kirli havanın ve kötü yaşam şartlarının salgına neden olduğuna inanan çoktu. Bazı inanışlarda, tütsü yakılarak havanın güzel kokması sağlanırsa salgının önleneyeceği düşünülüyordu çünkü banyo yapılmazsa derideki gözenekler açılmaz ve kötü hava vücuda giremez inancı nedeniyle Avrupa’da insanlar yıkanmıyordu.

Yahudileri istemeyen bazı fanatikler veba için Yahudileri suçlayıp katliamlar yaptı. Yahudiler, su kuyularını zehirledikleri iddiasıyla canlı canlı yakıldı. Deri hastalığı olanlar, cüzzamlılar, çingene ve dilenciler kentlerin dışına atıldı.

Veba salgınını yaşayan isimlerden biri olan İtalyan yazar Boccaccio, salgın günlerini şöyle anlatır:

“Babalar oğullarını, anneler bebeklerini terk ediyor, hizmetçiler hanımlarından kaçıyor, noterler ölümlerin son arzularını kaydetmekten vazgeçiyor, doktorlar, rahipler ve rahibeler, hastaları ziyarete gitmiyorlardı. Kimse Hıristiyan usullerine göre gömülmüyordu ve evler birer mezarlığa dönüşmüştü...”

Veba şehirlerin çehresini öyle değiştirmişti ki, sokakların her yerinde ölü bedenler ve bu manzaradan kaçmaya çalışan insanlar vardı. Ölümün ayırım yapmadan ulaştığı bu kaçınılmaz

William Shakespeare doğduğunda Mimar Sinan Süleymaniye’de Kanuni Sultan Süleyman için türbe inşa ediyordu. Mimar Sinan öldüğünde ise William Shakespeare Romeo ve Juliet’i yazıyordu. Bu iki önemli dâhi, yaşamlarının yirmi dört yılında aynı güne uyanıp aynı güneşe baktılar... Peki ya karşılaşmış olsaydılar...

Osman Hamdi Bey ile Nietzsche Paris’te, bir gece yarısı kapanmakta olan bir sergide, bir tablonun başında karşılaşıyor ya da II. Abdülhamid ve Oscar Wilde İngiltere’de bir baloda, herkesten uzakta baş başa sohbet etseydi... Peki Barbaros Hayreddin Paşa ile Machiavelli’i bir mağaranın girişinde savaş planları yaparken görseniz ne düşünürdünüz?

Bu kitap önemli tarihsel kişilikleri yine onların eserleri üzerinden bir araya getiriyor ve tadına doyum olmaz, çok farklı bir popüler tarih okuması çıkıyor ortaya. Osmanlı ve dünya tarihinin sayfalarına bir de bu gözle bakın.

hayykitap

24 TL

KDV’DEN MUAF

ISBN: 978-625-7909-42-6

9 786257 909426